

Karşıyaka'dan Merhabalar,

Bu senenin son *Analiz* köşesiyle karşınızdayım. 2006 yılının Türk Satrancı için başarılarla dolu bir yıl olarak geçtiğini dile getirirsem sanırım pek de yanılmış olmayacağım. WGM Ekaterina Atalık, Cankut Emiroğlu, IM Emre Can ve WFM Kübra Öztürk gibi milli sporcularımızın uluslararası turnuvalarda elde ettikleri başarıların yanı sıra, satrancın okullara yaygın bir şekilde seçmeli ders olarak girmesi, Türk Satrancı'nın uzun vadede belki de en büyük kazanımı oldu. Tabii bu başarıların ancak ve ancak sürekli olması durumunda bir anlam taşıyacağını da bilmekteyim. O nedenle, 2006 yılında yaşadığımız tüm bu güzellikleri bizler için hedeflerimizi yükselten, birer motivasyon kaynağı olarak görüyorum. **'Çalışmak, daha da çok çalışmak'** sloganımız olmalı!

Bu köşemizde analizli parti olarak Kemer'deki Türkiye Birinciliği Seçme Turnuvası ile aynı tarihlerde, yine Antalya'da düzenlenen M.E.B. Türkiye Şampiyonası'ndan bir mücadele karşınızda olacak. Uluslararası yaş grupları turnuvalarında ülkemizi birçok defa temsil etmiş iki sporcumuz olan Mustafa Yılmaz ve Fethi Apaydın bizlere enteresan bir parti sundular. Dilerseniz sözü bu güzel mücadeleye bırakalım...

Fethi Apaydın, Sithon 2005'te...

Mustafa Yılmaz, Aviles 2006'da...

Mustafa Yılmaz (2092) – Fethi Apaydın (2159)
M.E.B. Türkiye Şampiyonası, Antalya 2006, [B90], (Ataman, A)

1 e4 c5 2 ♘f3 d6 3 d4 cxd4 4 ♗xd4 ♘f6 5 ♗c3 a6

Sicilya Savunması, Najdorf Varyantı hiç şüphesiz satranç tarihine damgasını vurmuş açılışlardan birisidir. Son hamlesiyle siyahlar ...b5 piyon sürüşünü hazırladığı gibi, aynı zamanda ...e6 ya da ...e5 gibi piyon sürüşleri sonrasında bir nebze olsun zayıflayacak olan d6-piyonunu, b5-hanesinden gelecek olan saldırılardan koruyacaktır. Bu nedenle, Arjantin'li büyükustanın ismini taşıyan açılış sembolize eden 5...a6 hamlesinin siyahlar açısından hem profilaktik bir yaklaşım, hem de hücum fikirlerinin bir hazırlığı olduğu dile getirilebilir.

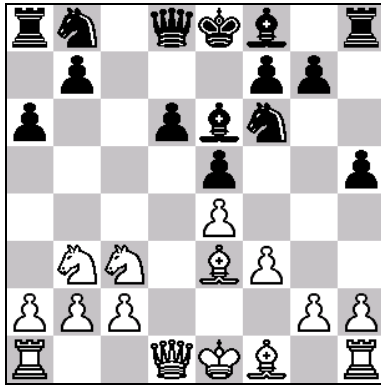
6 f3

Ülkemiz genç satranç oyuncuları arasında en agresif stile sahip olan oyuncularından birisi olan Mustafa Yılmaz, daha önceki birçok partisinde g4-piyon sürüşünü ortaya koymuştu. Bu nedenle, beyazların Najdorf Savunması'na karşılık 6 f3 hamlesiyle başlattığı *İngiliz Atak* planına rastlamak benim açımdan pek de şaşırtıcı olmadı. Son hamleyle birlikte siyah hanelerin zayıflatılmış olması ise bu durumun geçici olmasından dolayı konum üzerinde çok da büyük önem taşımaz – beyazlar a7-g1 diagonalini siyah renkli fili ile kontrol edebilecektir (♙e3). 6 f3 hamlesi sayesinde g4-hanesinin kontrolü sağlanmış olduğundan ve g4-sürüşünün kendisi hazırlandığından, beyazların hamlesinin arkasındaki fikir 5...a6 hamlesine benzemektedir.

6...e5

Konum üzerindeki etkisi önemli olan bir karar. Böylelikle siyahlar *gönüllü* bir şekilde d6-karesinde geri kalmış piyon yarattılar. Ancak siyahların konumda sahip olduğu dinamik öğeler, 3. *Analiz* köşesinde incelenmiş olan Smyslov – Denker, 1946 0-1 klasik partisindeki gibi kendisini çaresiz bırakmaz. Siyahların ana alternatifi olan 5...e6 hamlesinden sonra da sıkı bir teorik düello yaşanabilirdi.

7 ♖b3 ♙e6 8 ♙e3 h5!? (D)

Konstantin Sakaev'in enteresan yeniliği 1995 yılında ilk olarak ortaya konduğu zaman, bu fikrin satranç dünyasında şaşkınlıkla karşılanmış olduğunu tahmin ediyorum. Bunun nedeni, tahtanın kötü olduğumuz bölgesinde yapacağımız piyon sürüşlerinin genellikle yararsız olduğu ve kanat hücumlarına verilebilecek en iyi tepkinin merkezden karşı oyun olduğu prensipleridir. Diyagramlanmış konumda da, beyazların şah kanadında, siyahların ise vezir kanadında aktif olduğunu görmek pek de güç değildi. Peki siyahlar niçin gönüllü bir şekilde rok atması muhtemel olan şah kanadını (özellikle de g5-hanesini) zayıflatıyordu? h5-piyonu beyazların baskı kurmak isteyeceği bir hedef noktası olmaz mıydı? Bu sürüşün amacı tabii ki, beyazların (ve Mustafa'nın!) g4-sürüşünü engelleyebilmektir. Popüler satranç yazarlarından John Watson, *Chess Strategy in Action (Pratikte Satranç Stratejisi)* isimli eserinde, kanat hücumlarına karşı aynı kanattan yapılan bu tip radikal tedbir metodlarından bahsetmişti. Elbetteki siyahlar bu fikri daha önceden biliyor olmalıydı, çünkü tahtada böylesine radikal kararlar verebilmek oldukça zordur. 2002 yılında Gürcistan'ın Batum kentinde düzenlenen 3. Avrupa Bireysel Şampiyonası'ndaki kafilemizdeki sporculardan FM Emre Karadeniz, bir maçının ardından beraberce yaptığımız analizlerde bana şöyle demişti: "*Satranç bulma oyunu değil, bilme oyunudur!*". Böyle somut örnekleri gördükçe, sözlerinin haklılığını çok daha iyi anlayabiliyorum!

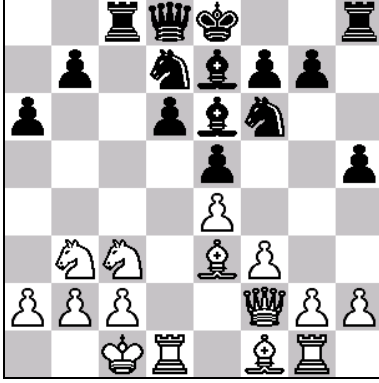
9 ♙d2 ♙e7 10 0-0-0 ♖bd7

Beyazların g4-sürüşünü hemen yapamaması, tarafların konum içindeki planlarını pek değiştirmiyor. Son hamleleriyle beyazlar oyunortası hazırlıklarını tamamlarken, siyahlar da bir kere daha atını d7-karesinden geliştiriyordu. Bunun temel nedeni, c-dikeyinin c2-c3 hanelerine baskı uygulayabilmek için kale ve vezirin kullanımına açık bırakmak istemektir. Diğer birçok Sicilya Savunması varyantında olduğu gibi, Najdorf Varyantı'nda da c-dikeyi siyahların karşı oyun arayışlarının odak noktası olacaktır.

11 ♖g1?!

g4-sürüşü yapma amacını taşıdığı besbelli olan bu hamle, fazla esneklik taşımaması ve yalnızca bir plana hizmet edebilmesi nedeniyle pek de iyi değildir. Halbuki 11 ♔g1 ya da 11 h3 hamleleri daha yararlı olabilirdi.

11...♗c8 12 ♖f2 (D)

Görüldüğünden daha riskli bir hamle. Benzer, fakat biraz farklılıklar taşıyan bir konuma sahip Movsesian – Kasparov, 2000 0-1 partisinin analizlerinde, beyazların ...♗xc3 kalite fedasına izin vermesini Kasparov, *satranç kültür eksikliği* şeklinde değerlendirmişti. Popüler satranç sitelerinden www.chesscafe.com'daki köşesinde Mark Dvoretsky, bu tematik fikri [Simagin'in Kalite Fedaları](#) isimli yazısında da belirtmişti. Kasparov'un partisindeki kadar bariz olmamakla birlikte, yine de burada da 12...♗xc3 fedası bizlere 13 bxc3 ♖c7 14 ♔b2 d5 devam yolu sonrasında enteresant bir konum sunabilirdi. BJK'nün genç oyuncusu Fethi, partiden sonra bu fikri gördüğünü, ancak siyahların konumunun kalite fedası için henüz tam anlamıyla hazırlıklı olmadığını düşündüğünü belirtti, ki bu düşüncesi kendisini bir sonraki hamlesinin nedenini oluşturmaktadır.

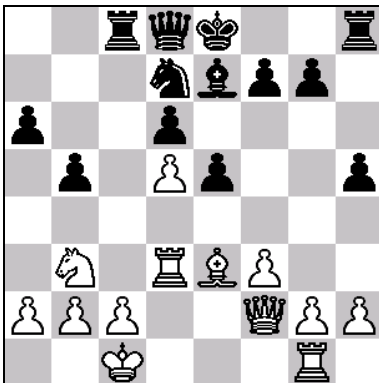
12...b5

Erken safhada riskler almak yerine, *geleneksel* karşı oyun planını devam ettirerek.

13 ♘d5

Böylelikle siyahların ...d5-sürüşü fikirleri sonsuza kadar engelleniyor, ancak d6-piyonunun potansiyel zayıflıkları da ortadan kalkıyordu.

13...♗xd5 14 exd5 ♕f5 15 ♕d3 ♗xd3 16 ♖xd3 (D)

Forse hamleler dizisi sonrasında karşımıza Sicilya Savunması, Sveshnikov Varyantı'nın 7 ♘d5 devam yoluna benzer konumlar çıkıyordu. Ancak buradaki temel fark, beyazların vezir kanadına rok atmış olması nedeniyle, bu bölgedeki piyon çoğunluğundan rahat bir şekilde faydalanamamasıdır.

16...♙g5!

Harika bir tepki. Beyazların siyah renkli fili, tahtanın her iki bölgesini kontrol ederek konumda çok büyük önem taşıyordu. Siyahların atı için ideal kare c5-karesiydi, fakat beyaz filin varlığında ...♘c5 hamlesi beyazların önemli bir d-geçeri elde etmesine neden olurdu. Şahın hala beyaz file aynı çapraz üzerinde bulunmasından yararlanan Apaydın (11. hamlenin notlarına bakın), bu sayede filleri tahtadan kaldırılabiliyordu.

17 ♖e1

11 ♖g1?! hamlesi sonrasında da kalenin ideal noktasına kavuşmamış olduğunu adeta itiraf ederek.

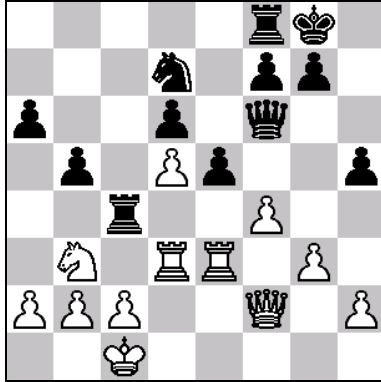
17...♙xe3+ 18 ♖exe3 0-0

Yaşanan karmaşıklıklar sonrasında sade bir konum karşımıza çıkıyor. Elbetteki siyahlar h-piyonunun h5-karesinde olmasından memnurluk duymuyor olmalıydı, ancak bu sürüş ortaya konmasaydı, bu denli rahat bir konum elde edebilecek miydi? Zaten bir zayıflık, ancak rakibimiz ondan faydalanabiliyorsa gerçek bir zayıflıktı, öyle değil mi? Burada da beyaz kuvvetler, h5-piyonunun *fazla* ilerletilmiş olmasından yararlanabilecek noktalarda değillerdi.

19 f4 ♗f6

Beyaz vezirin korunmasız olması sayesinde, merkezde zayıflıklar yaratmak adına sürülen f-piyonunun kendisi adeta bir yükümlülük haline gelmekteydi.

20 g3 ♖c4! (D)

Herhangi bir konumda avantaj elde edebilmek için, tüm kuvvetlerimizden maksimum düzeyde faydalanmaya çalışmalıyız. Siyahların son hamlesi de kalenin c-dikeyinden olduğu kadar, 4. yatayda da kullanılmasını sağlıyordu. Artık f4-piyonu üzerine uygulanan baskı üst düzeye çekilmiştir.

21 ♘d2 exf4 22 ♖e4

22 ♖f3 hamlesine 22...fxg3 yanıtı etkili gelirken, 22 ♘xc4? bxc4 varyantında beyazlar *fotojenik* bir şekilde taş kaybederlerdi.

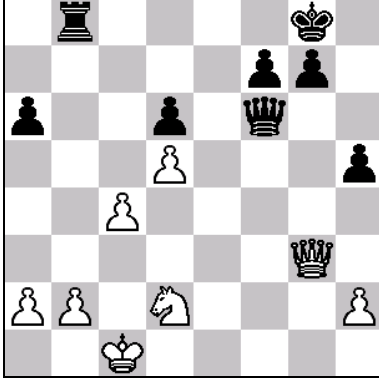
22...fxg3!?

22...♘c5 hamlesiyle hemen kalite kazanmakta mümkündür, ancak siyahlar şah kanadında yeni bir piyon daha almak istediler.

23 ♗xg3 ♘c5

Böylelikle siyahlar kalite kazandılar, ancak zaten sürekli olarak mücadelenin vezir kanadında yaşanması, insiyatifi zorlayan tarafın siyahlar olduğunu bizlere göstermekteydi.

24 ♖xc4 ♜xd3+ 25 cxd3 bxc4 26 dxc4 ♜b8 (D)

Kalite fazlalığının yanı sıra, b2-piyonunun savunulmasında beyaz kuvvetlerin yetersiz kalması dolayısıyla siyahlar rakibini kendisi için kayıp olan bir oyunsonuna girmeye zorluyordu.

27 ♜c3 ♜xc3+ 28 bxc3 ♜e8!

Kale – piyon vs. kale finallerinde avantajlı olan tarafın ortaya koyduğu temel yaklaşımlardan birisi, şahın piyondan uzak tutulması adına hatların kesilmesidir. Son hamlesiyle siyahlar rakip şah ve atın şah kanadına yardımcı olmasını engelliyordu. Yine de Mustafa, en dirençli bir şekilde mücadeleyi sürdürüyordu.

29 ♜c2 g5 30 ♜d3 f5

Şah kanadındaki piyon çoğunluğundan faydalanarak.

31 c5!

Pasif savunma burada beyazlara umut veremeyeceğinden dolayı, d-geçeri yaratma fikri beyazların tek seçeneğiydi. Bu denli kötü bir konumda bile sıkıntılı olan tarafın elindeki kaynakların tükenmemesi, satrancın ne kadar da zengin bir oyun olduğunu bizlere göstermektedir.

31...dxc5 32 ♜c4 f4 33 d6

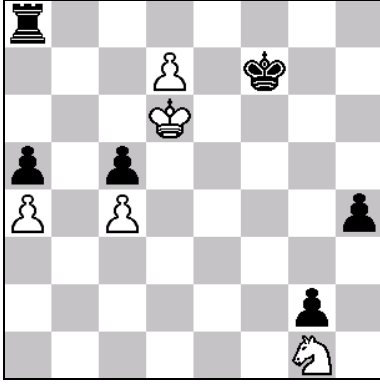
Sürekli olarak ilerleyen siyah piyonların varlığında, beyazlar c-piyonunu alarak zaman kaybetmek istemedi ve konumundaki *gururu* olan d-geçerini duraksamadan ilerletmeyi tercih etti.

33...♜f7 34 ♜d5 g4 35 d7 ♜g8 36 ♜d6

e7-karesi siyah şaha bırakılamazdı.

36...g3 37 hxg3 fxg3 38 ♜f3 g2 39 ♜e5+ ♜f6 40 ♜f3 h4 41 ♜g1 ♜f7 42 c4 a5 43 a4 ♜a8! (D)

Çok güzel bir bekleme hamlesi daha. Beyazlar 44 ♜xc5, ya da 44 ♜c7 hamlesini 44...♜e7 yanıtı dolayısıyla ortaya koyamadığından dolayı zugzwang'ta kaldılar. Yine de atın 2 ilerlemiş geçer piyon karşısındaki mücadelesini sürdürebilmesine tanık olmak hayli enteresandır.

44 ♖f3 ♜h8!

Böylece artık 45 ♘g1 hamlesi yeterli olmaz: 45...h3 46 ♘hx3 ♜hx3 47 d8=♚ ♜d3+ ve takiben ♜xd8, siyahlara kazanarak.

45 ♘g5+ ♔g6 46 ♘h3 ♔f5

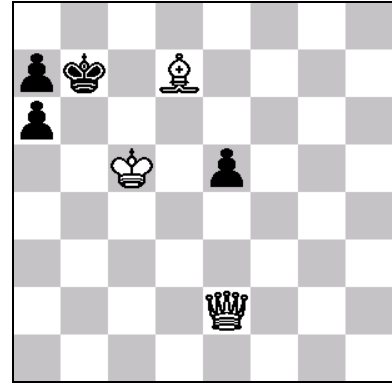
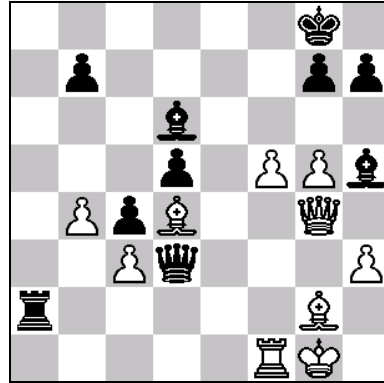
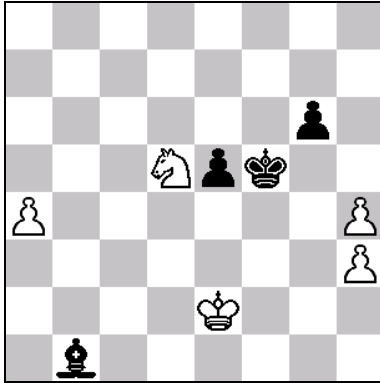
Şahlar oyunsonunda gerçek bir güç haline dönüşür. Bu konumda da siyah şah geçer piyonları destekleyerek galibiyeti sağlayacaktır. Kalan hamlelerde siyahlar rutin bir şekilde bu planı sürdürüp tam puanı elde etti.

47 ♔xc5 ♔g4 48 ♘f2+ ♔f3 49 ♘h3 ♔g3 50 ♘g1 h3 51 ♘e2+ ♔f2 52 ♘f4 g1=♚ 0-1

İki genç yeteneğimizin ortaya koyduğu güzel bir mücadele...

Bu *Analiz* köşesiyle başlamak üzere, sizleri boş vakitlerinizde ilgilenebileceğiniz güzel sorularla buluşturacağım. İşte karşınızda birer adet etüd, kombinezon ve mat problemi. İyi eğlenceler!

Etüd: Hamle beyazda * **Kombinezon:** Hamle beyazda * **Mat Problemi:** Hamle beyazda, 3 hamlede mat.

Etüd	Kombinezon	Mat Problemi
------	------------	--------------

Bir sonraki *Analiz* köşesinde görüşünceye dek, satranç dolu günler dilerim.

Mutlu Yıllar & İyi Bayramlar!

Hazırlayan: FM Alper Efe ATAMAN